

Aktivita č. 5 Deník jedné hladovky

V metodickém bloku jsou žáci seznámeni se znaky autoritářských režimů a složitostí projevu nesouhlasu v těchto systémech. Seznámení s příkladem extrémního protestu jednotlivce (extrémního projevu nesouhlasu), který měl dopad na medializaci porušování lidských práv na anektovaném Krymu a v ruských věznicích.

1. hodina

Forma a bližší popis realizace

Prostřednictvím příběhového dramatu zkoumáme s žáky roli jednotlivce v opozičním hnutí v nedemokratickém režimu, seznamujeme se s nedemokratickými režimy, kdo je hrdina, co je hrdinství. Účastníci dramatu jednají za postavy ve fiktivním příběhu. Vstupem do rolí si účastníci zpřesňují svůj postoj k danému tématu. Příběhové drama je založeno na osobním příběhu politického vězně Olega Sencova, který byl zadržen kvůli účasti na demonstracích proti anexi Krymu – svůj příběh sepsal do knihy s názvem Kronika jedné hladovky.

Metody

Příběhové drama, skupinová práce, skupinová diskuze, pantomima, hra v roli

Pomůcky

Osobní příběh člověka, který obětoval pro dobro ostatních, např. držel hladovku, aby změnil nastavení vlády/práva v jeho zemi – v ověření programu byl použit příběh Olega Svencova, popsany v jeho knize Kronika jedné hladovky (O. Sencov: 2020)

Podrobný rozpracovaný obsah:

Žáci sedí v kruhu a diskutují o tom, kdo je pro ně hrdina?

- Jak se stane, že se z člověka stane hrdina?
- Jaké jsou vlastnosti hrdiny?
- Mohou se lidé pro hrdinství rozhodnout?

V následující hodině se budeme zabývat příběhem člověka, který je pro určitou část lidí hrdinou. Pro to, co udělal, se rozhodl po delších úvahách.

Dopis z Čech (51. den hladovky)

Lektor přednese část úryvku z knihy Deník jedné hladovky – 51. den hladovky.

Žáci si nejprve povídají ve dvojicích o tom, co se dozvěděli. Následuje diskuze v kruhu:

- Co jste se z úryvku dozvěděli, jaká fakta? Kdo drží hladovku? Proč? V jaké zemi? Kdo ho podporuje? V jaké historické době se příběh odehrává?

Rozhovor s osobou, která drží hladovku – žáci sedí v kruhu, lektor hraje tlumočníka, překládá odpovědi vězně. Nechá každého žáka položit alespoň jednu otázku.

- Co dalšího jsme se dozvěděli z rozhovoru?

Kdo by mohl být vězeň držící hladovku a proč ji drží?

2. projektový den: Extrémní způsoby vyjádření nesouhlasu / Výukový program Svoboda jednoho končí tam kde začíná svoboda druhého (Důsledky a závazky vyplývající z volby v demokratické společnosti)

Lektor přečte další úryvek z knihy - 21. den hladovky, popis dopadů hladovky na zdraví vězně.

Žáci se rozdělí do 4 skupin, jedna skupina má vymyslet průběh telefonátu vězně s jeho sestrou. Druhá skupina napíše dopis od podporovatelů vězně. Třetí skupinka sehraje rozhovor pro televizi, která vězně navštíví ve vězení. Čtvrtá skupina vymyslí živé obrazy/pantomimu, jak se k němu chovají vězni a jak se k němu chovají dozorcí. Jedna skupina napíše odpověď vězně na dopis od lidí z hospody z Čechy (3-4 řádky).

Každá skupina vymyslí nějaký okamžik vězně z jeho života předtím, než se dostal do vězení. Okamžik, který jej utvářel, který z něj udělal „hrdinu“.

- 1 skupina vymyslí okamžik, kdy bylo vězni 12 let
- 1 skupina vymyslí okamžik, když mu bylo 16 let
- 1 skupina vymyslí okamžik, když mu bylo 20 let
- 1 skupina vymyslí okamžik, když mu bylo 30 let

Každá skupina daný okamžik představí pantomimou. Po každém předvedení ostatní shrnou, co viděli.

2. hodina

Co s vězněm, který drží hladovku?

Žáci si sednou do kruhu a jejich rolí je nyní, že jsou členy velitelství věznice. Do věznice jezdí televize, chtějí o něm psát, lidé z různých zemí mu píšou tisíce dopisů.

Lektor je v roli velitele věznice a ptá se podřízených: Co bychom měli s tímto problémem udělat? Už to musíme nějak vyřešit?

Dalším úkolem je přemluvit sestru vězně, aby ho přesvědčila, aby ukončil hladovku. Žáci sedí v kruhu, uprostřed sedí jeden z žáků, který hraje sestru, ostatní se jí postupně snaží přemluvit. Ten, kdo hraje sestru, je vždy vystřídán tím, kdo se jí předtím snažil přemluvit.

Rozhovor – přesvědčování o ukončení hladovky

Žáci se rozdělí do dvojic, jeden z dvojice je sestra a druhý Oleg. Úkolem sester ve všech dvojicích je zkusit přemluvit Olega, aby ukončil hladovku. Dvojice se pak prohodí. Pak každá dvojice zahraje krátkou scénku, jak se sestra snaží přemluvit Olega a Oleg jí odpoví.

Reflexe:

- Jaké to pro vás bylo, když jste si měnili role?

Žáci si sednou do půlkruhu, před nimi je jedna židle. Oleg drží hladovku už 50 dní. Všude v médiích už se o něm píše, OSN projednává jeho případ. Prezidenti píšou do Kremle, aby Olega nenechali umřít. Do vězení za Olegem přijíždí osoba, která také držela hladovku/přítel, kterého si váží a snaží se Olegovi vysvětlit, že už není třeba, aby držel hladovku, není třeba, aby zemřel.

Žáci hrají danou osobu a snaží se Olega ještě naposled přesvědčit o ukončení hladovky. Každý zkusí vyslovit jeden argument, jak ho přesvědčit.

Dopis od Olega

2. projektový den: Extrémní způsoby vyjádření nesouhlasu / Výukový program Svoboda jednoho končí tam kde začíná svoboda druhého (Důsledky a závazky vyplývající z volby v demokratické společnosti)

51. den hladovky, každý žák za Olega napíše dopis pro sestru (3 věty). Možná už je to jeden z jeho posledních dopisů. Až žáci dopis dopíší, sednou si do kruhu zády k sobě. Na přeskáčku každý přečte jednu větu z dopisu. Na závěr lektor přečte úryvek z knihy – rozhodnutí o ukončení hladovky.

Reflexe:

- Co může jeden člověk udělat, když chce projevit nesouhlas? Nesouhlas s rozhodnutí většiny nebo autoritářským rozhodnutím?
- Setkali jste se někdy už s podobným příběhem?
- Následuje diskuze na téma: Jaké mohou být motivy člověka, který se rozhodne k takovému extrémnímu činu, jako Oleg Sencov? Lze ten čin považovat za hrdinství? Jak myslíte, že příběh dopadl?
- Co si myslíte, že by lidé Olegovi řekli, když by se dostal na svobodu?
- Bylo možné z příběhu vyčíst nějaké znaky autoritářského režimu, nedemokratické či protiprávní postupy? Seznamte žáky se znaky autoritářského režimu?
- Lektor žákům shrne vývoj a dopad Olegova činu, co následovalo po ukončení hladovky. Oleg byl propuštěn později na základě mezinárodního tlaku, ne přímo na základě hladovky. Byl vyměň spolu s dalšími nelegálně drženými zajatci z Krymu za ruské vězně, agenty držené na Ukrajině. Z Deníku jedné hladovky vyplývá, že Oleg ukončení hladovky vnímal jako prohru.

